

Opgang, 7 september 2025

Teksten

1 – Franz Tunder (1614-1667): Sinfonia über "Da pacem, Domine" (Capella De La Torre, o.l.v. Katharina Bäuml)

Een instrumentale versie van de hymne op renaissance-instrumenten.

2 – Igor Strawinsky (1882-1971): "Da pacem, Domine", uit: 'Sacrae Cantiones Liber Secundus', gecompleteerd naar Carlo Gesualdo (a 6) (Nederlands Kamerkoor, o.l.v. Reinbert de Leeuw)

Ter gelegenheid van het 400ste geboortejaar van de Italiaanse componist Carlo Gesualdo da Venosa (1566-1613) heeft Strawinsky in 1959 een aantal van zijn werken, waarvan sommige stemboeken ontbreken, aangevuld en opnieuw uitgebracht. Het ging hierbij om een aantal madrigalen en, waarvan hier één deel wordt uitgevoerd, drie 'heilige gezangen'.

De tekst is de Latijnse versie.

Da pacem, Domine, in diebus nostris, quia non est alius qui pugnet pro nobis nisi tu, Deus noster.

3 – Johannes Eccard (1553-1611): "Verleih uns Frieden" (a 4) (Bach-Chor Siegen, Johann Rosenmüller Ensemble, o.l.v. Ulrich Stötzel)

Een deels instrumentale en deels vocale zetting op de Duitse tekst van Maarten Luther.

Verleih uns Frieden gnädiglich, Herr Gott, zu unsern Zeiten. Es ist doch ja kein andrer nicht, der für uns könnte streiten, denn du, unser Gott, alleine.

4 – Felix Mendelssohn Bartholdy (1809-1847): "Verleih uns Frieden" (a 4) (Choir of St. John's, Elora, o.l.v. Noel Edison; Paul Halley, orgel)

Een zetting voor 4-stemmig koor, op de Duitse tekst van Luther (zie Eccard, hierboven).

Vervolg op pagina 2

5 – Johann Hermann Schein (1586-1630): "Da pacem, Domine" (a 10) (live opname)

De jaarlijkse ceremoniële installatie van de stadsraad van Leipzig werd traditioneel omlijst met muziek. Ook in 1630 componeerde de Thomaskantor Johann Hermann Schein een muziekstuk, in een zeer sobere 10-stemmige bezetting voor dubbelkoor. De Dertigjarige Oorlog eiste zijn tol, de situatie was zeer nijpend. Schein schreef zelf dit voorwoord bij zijn muziek:

Gens fera, quae JESU jactat de nomine nomen.
Nil minus ac JESU nominis omen habet.

Est JESUS JUSTUS, MANSUETUS, PACIS AMATOR.
Ast haec progenies nil nisi bella foveat.

Effectus tristis de causa testis ubique;
ignibus, ense, globis dum furit illa nimis.

Hinc pianunc meritò PRO PACE Ecclesia cantat.
Concinit & PACIS quem pia cura ferit.

Det DEUS (ah!) PACEM; fidos det PACIS alumnos.
At pereat PACIS turba inimica citò!

Sic cordicitùs vovet autor cantilenae.

Woest volk, dat de naam van Jezus berooft van zijn
goede naam,
en dat niets minder dan een teken van de naam van
Jezus heeft.

Jezus is RECHTVAARDIG, MILD, een LIEFHEBBER VAN
VREDE.

Maar deze generatie koestert niets dan oorlog.
Het trieste effect van deze zaak is overal zichtbaar;
met vuur, zwaard, en kogels, terwijl zij zo
buitensporig op aarde woedt.

Hierom zingt de vrome Kerk nu een welverdiend
PRO PACE.

Ze zingt, weerklinkt en besluit met een vrome zorg
om VREDE.

God geve (Ah!) VREDE; moge VREDE trouwe
volgelingen krijgen.

Moge de vijandige versterking van VREDE spoedig
verdwijnen!

Zo wenst uit het hart de schrijver van dit oude lied.

6 – Arvo Pärt (1935): "Da pacem, Domine" (a 4) (Estonian Philharmonic Chamber Choir, o.l.v. Paul Hillier)

Deze compositie op de Latijnse tekst schreef Pärt in 2004, in opdracht van Jordi Savall, voor zijn Concert voor de Vrede. Het werd in de zomer van 2004 uitgevoerd ter herinnering aan de bomaanslag in Madrid in maart van dat jaar.

7 – Hendrik Andriessen (1892-1981): "Sonate Da pacem, Domine", deel 2 Larghetto (Eric Jan Eradus, Müller-orgel van de Grote of St. Bavokerk te Haarlem)

Dit driedelig werk uit 1913, waarvan hier het middendeel klinkt, heeft Andriessen opgedragen aan zijn leermeester Louis Robert, destijds stadsorganist van Haarlem, die het op 19 juni 1914 in première bracht in de Grote of St. Bavokerk in Haarlem. Toen Robert in 1922 naar de Verenigde Staten vertrok nam hij het werk mee, en daar werd het in 1935 voor het laatst gespeeld. Na Roberts overlijden in 1938 raakte het werk zoek. Na intensief speurwerk werd het in 1921 teruggevonden.

Eric Jan Eradus (Titulair-organist van de St. Josephkerk te Haarlem, een functie die ook Hendrik Andriessen had) gaf het stuk een nieuwe première op 13 september 2022, ook weer op het Müller-orgel van de Grote Kerk te Haarlem